

«Алматы облысы білім басқармасының Балқаш ауданы бойынша білім бөлімі» мемлекеттік мекемесінің «№2 Жамбыл атындағы орта мектебі мектепке дейінгі шағын орталығымен» МКМ

Педагог - психологтың 2024 - 2025 оқу жылындағы психологиялық жұмыстары бойынша тадамалық есебі

1. Білім беру мекемесі жайлы ақпараттық анықтама: балалар саны; сынып саны; білім беру мекемесінің мақсаты мен міндеттерін көрсету.

Білім беру ұйымдарындағы психологиялық қызметтің құжаттамасын жүргізу Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің 2022 жылғы 25 тамыздағы №337 бұйрығына / Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2022 жылғы 26 тамызда тіркелген / сәйкес «Орта білім беру ұйымдарындағы психологиялық қызметтің ережелерін бекіту туралы» және №8611 «Орта білім беру ұйымдарындағы психологиялық қызметтің тәртібіне арналған әдістемелік нұсқаулықтар» негізінде жүзеге асырылады.

Психологиялық қызметтің мақсаты- білім алушыларды табысты оқыту, дамыту әлеуметтендіру және кәсіби білім беру траекториясын саналы таңдауды қалыптастыру үшін психологиялық-педагогикалық және әлеуметтік жағдайлар жасауға бағытталған психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуді жүйелі ұйымдастыру.

Психологиялық қызметтің міндеттері:

- 1) Оқыту процесінде білім алушылар мен тәрбиеленушілердің даму жағдайын психологиялық-педагогикалық талдау, негізгі проблемалар мен олардың туындау себептерін анықтау, оларды шешу құралдарын айқындау, сондай-ақ ұжымның педагогикалық қызметі үшін қауіпсіз орта құру;
- 2) Оқу процесінде баланың психологиялық-педагогикалық мәртебесін және оның психологиялық даму динамикасын мониторингтеу; білім алушылар мен тәрбиеленушілердің оқу қызметін дараландыруға жәрдемдесу;
- 3) Білім алушылардың жеке ерекшеліктері мен ерекше қажеттіліктерін ескере отырып, оқыту нәтижелеріне қойылатын мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының талаптарын орындауға жәрдемдесу болып табылады.
- 4) Әлеуметтік қауіпсіздік, психологиялық денсаулық проблемаларын еңсеруге және деструктивті мінез-құлық нысандарының алдын алуға, білім алушылар мен тәрбиеленушілерді бейімдеу, оқыту және тәрбиелеу қиындықтарына бағытталған жеке дамыту және түзету-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және енгізу;
- 5) Жаңа әлеуметтік тәжірибені саналы және белсенді түрде беру арқылы білім алушылар мен тәрбиеленушілердің бойында өзін-өзі дамытуға және өзін-өзі жетілдіруге әмбебап оқу дағдыларын қалыптастыру мен қабілеттерін дамытуға жәрдемдесу болып табылады;
- 6) Білім беру процесіне қатысушыларға, олардың жеке құқықтарына қысым жасамай, өзара көмек, эмпатия, жауапкершілік, өзіне сенімділік, шешім қабылдау қабілеті, белсенді әлеуметтік өзара іс-қимыл қағидаттарын тәрбиелеу мен қалыптастыруға жәрдемдесу болып табылады;
- 7) Білім беру ұйымының психологиялық-педагогикалық, әлеуметтік қолдау саласындағы ғылыми және практикаға бағдарланған жетістіктерін тарату және практикаға енгізу болып табылады;
- 8) Білім алушылар мен тәрбиеленушілердің жеке мүмкіндіктері мен ерекше қажеттіліктерін ескере отырып, оларды әлеуметтендірудің тиімді жағдайларын жасау үшін білім беру процесіне қатысушыларға психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу көрсететін педагогтер мен мамандардың пәнаралық, командалық өзара іс-қимылын қамтамасыз ету;
- 9) Білім беру ұйымының алқалы органдарымен және білім беру, денсаулық сақтау, халықты әлеуметтік қорғау, Ішкі істер мүдделі органдарымен өзара іс-қимыл жасау болып табылады.

Педагог-психологтың сүйемелдеуіндегі сыныптар саны: 15

Оқушы саны: 220

I. Психодиагностикалық бағыты

Мақсаты:

- Білім алушылардың психикалық дамуын анықтау мақсатында психологиялық диагностикалау;

- Білім алушылардың бейімделуі, дамуы мен әлеуметтену мақсатында кешенді психологиялық тексеру;
- Білім алушылардың қабілеттілігі, қызығушылығы мен икемділігін психологиялық диагностикалау.
- Психологиялық диагностиканың қорытындысы бойынша психологиялық тұжырымдар мен ұсыныстарды дайындау.

II. Психологиялық кеңес беру бағыты

Мақсаты:

- Білім алушыларға, ата-аналар мен мұғалімдерге олардың сұранысы бойынша кеңес беру;
- Кәсіптік өзін-өзі айқындау проблемалары және қоршаған ортамен өзара қарым-қатынастар бойынша жеке және топпен кеңес жүргізу;
- Күйзелістік, жанжалдық, қатты эмоционалды күйзелістік жағдайда болып табылатын білім алушыларға психологиялық қолдау көрсету;
- Тұлғааралық және топаралық жанжалдарды шешуде делдалдық жұмыстарды ұйымдастыру;
- Әдістемелік бірлестіктер мен педагогикалық кеңестің жұмысына ықпал ету.

III. Түзету-дамытушылық бағыттар

Мақсаты:

- Жеке тұлғалық өсуге арналған тренингтер өткізу;
- Білім алушылар мен педагогтердің тұлғалық, интеллектуалдық эмоционалды-жігерлік, шығарма шылдық даму үйлесімділігі бойынша психологиялық түзету және дамыту сабақтарын ұйымдастыру;
- Жанжалдық тұлға-аралық қатынастарды түзетуді жоспарлау.

IV. Психогарту, алдын алу бағыты

Мақсаты:

- Білім алушылар мен педагогтердің өзін-өзі айқын-дауына, кәсіптік өсуіне ықпал ету;
- Білім алушылар бейімсіздігінің алдын-алу;
- Білім алушылардың бейәлеуметтік мінез-құлқының алдын-алу;
- Мұғалімдерді аттестаттауда әлеуметтік-психологиялық сүйемелдеу;
- Әдістемелік бірлестіктер мен педагогикалық кеңестің жұмысына ықпал ету.

V. Ұйымдастыру - әдістемелік бағыттар

Мақсаты:

- Педагог-психологтың және кең көлемде талап етілетін мамандардың кәсіптік күзіндеттілігі, функционалдық міндеттері шеңберінен шығатын проблемаларды шешу бойынша (дефектологтар, логопедтер, балалар инспекторы, әлеуметтік педагог т.б. аралас-мамандармен жұмыс жүргізу)
- Әлеуметтік-медициналық-психологиялық қызметтер туралы деректер банкі қалыптастыру;
- Аралас-мамандармен және шұғыл жағдайда көмек көрсету бойынша мүдделі органдармен өзара әрекет нәтижелерінің мониторингін жүргізу.

Психодиагностикалық бағыт бойынша жүргізілген жұмыстар қорытындысы төмендегідей:

Күні: қыркүйек

Зерттелуші сынып: 1

Жұмыс түрі: суреттік тест

Тақырыбы: К. Йирасек тесті

Мақсаты: мектептегі оқуға дайындық деңгейін анықтау.

Қатынасты: 15 оқушы

Қорытынды: сыныптың жауап парағы қаралып, әр балаға интерпретация жазылды. Жалпы сыныптың мектептегі оқуға дайындық деңгейі қалыпты. 1 оқушының оқуға деген деңгейі орташа көрсеткішті көрсетті.

Зерттелуші сынып: 1

Тақырыбы: «Ұғымдағы объектілердің ұқсастығы мен айырмашылығын айқындау» әдістеме

Мерзімі: қыркүйек

Сыныбы: 1

Қатысқаны: 15

Мақсаты: Балалардың ойлау операцияларын дамыту

Нәтижені өңдеу:

Қандай да бір зат немесе құбылыс аталады, мысалы «тік ұшақ». Осы затқа әртүрлі мәндік белгілер бойынша ұқсас заттарды көбірек атау қажет және бұл аналогтарды әрбір заттың қандай қасиеттері бойынша таңдалғанын ескеріп, топтастыруға болады. Мысалы: «құс» пен «көбелекті» атасак, (ұшады және қонады) «автобус» «поезд» (көлік құралдары) «ат» немесе «ит» қайсысы үлкен, қайсысы кіші, «жарық» «қараңғы» десек (түнде қараңғы, күндіз жарық), «шипе», «алма», «алмұрт», «өрік» бұлар не? (жемістер), кішкентай «сиыр» бұл бұзау, кішкентай «ит» бұл күшік, кішкентай «қой» бұл «қозы» дегенді білдіреді. Балалар осы айтылған сөздердің айырмашылығын тауып берді. Қойылған сұрақтың мағынасына сай жауаптар да дұрыс болып есептелінді. Арасында шатасулар кездесті. Баланың сұрақты дұрыс түсінгеніне көз жеткіздік.

Зерттелуші сынып: 7-11

Тақырыбы: «Ресурс» тест

Мақсаты: Жасөспірімдер арасындағы мінез-құлықтың алдын алу жұмыстарын анықтау

Нәтижесінде: 7-11 сынып оқушылары қатысты. Барлығы психикалық нормада көрсеткішін көрсетті.

Зерттелуші сынып: 5 сынып

Тақырыбы: «Социометрия» сауалнама

Мақсаты: Сынып мүшелері арасындағы өзара эмоционалдық қатынасты (симпатия, антипатия) анықтап, сыныптың белгілі-бір мүшесінің топтық жағдайын анықтау

Нәтижесінде: оқушылардың сыныптағы орны, беделі, өзара қарым қатынасы анықталып, сыныптағы шеттетіліп қалған балалармен түзете дамыту жұмыстарын жүргізу, қоғамдық жұмыстарға тарту, оқушының әлеуметтенуіне ықпал жасау керектігі сынып жетекшісіне ескертілді.

Тақырыбы: Мектептегі мотивациясы Н.Лусканова әдістемесі

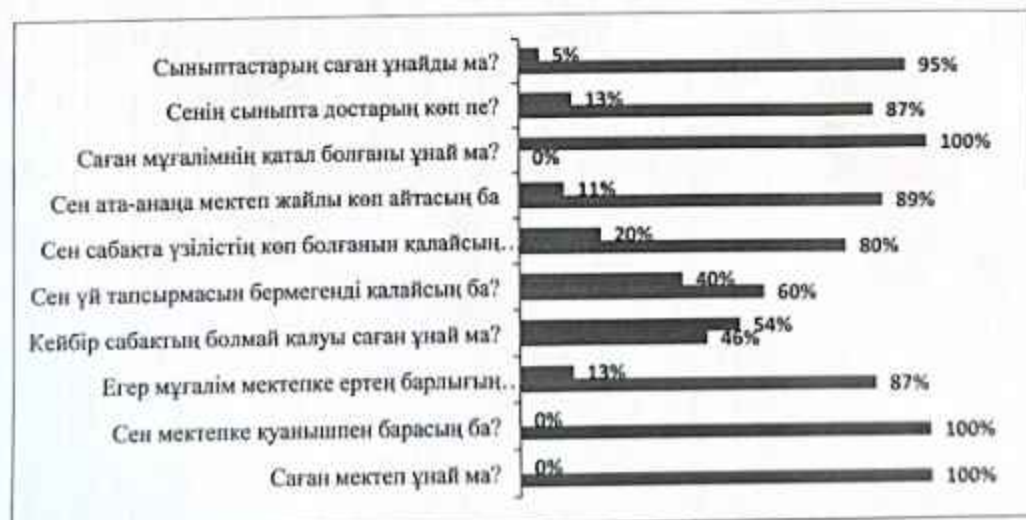
Зерттелуші сынып: 5-сынып.

Зерттелушілер саны: 13 оқушы

Психодиагностикаға қатысқан бала: 13 оқушы.

Бағалау нәтижесі және қорытындысы:

Мақсаты: оқушының мектепке деген көзқарастарын, көңіл күйін анықтау.

Шешімі/қорытынды:Сауалнама нәтижесінде оқушылардың мектепке, мұғалімге деген көзқарасы қанағаттанарлық дәрежеде көрінді. Оқу мотивациясы қалыпты, мектепке ынтамен келеді. Жоғары деңгей- 12 оқушы, орта деңгей және ішкі мотивация- 1 оқушы, төмен деңгейдегі яғни, мектепке теріс көзқарасты, пассивті оқушы жоқ. Жоғарғы пайыз бойынша оқушылардың 100%-ы мектеп ұнайтынын және қуанышпен баратындығын көрсеткен.

Зерттелуші сынып: 5 сынып

Тақырыбы: «Күлте» әдістемесі

Максаты: Пәнге қызығушылығын анықтау

Нұсқау: Түймедағы гүлінің суретін сал. Әр күлтешелеріне өтетін сабақтарыңды жаз».

1. Ең қызықты өтетін сабақты қызыл түспен боя.

2. Сабақ оқуға қиын көк түспен боя.

3. Қызықсыз өтетін пәнді сары түспен боя.

4. Саған ұнамайтын пәнді қара түспен боя.

Оқушылар түймедақ гүлінің суретін салды. Әр күлтешеге өздерінің ұнайтын пәндерін және оқуға қиын пәндерді, ұнамайтын пәндерін салып, бояп шықты.

Әдістеме атауы: «Баспалдақ» әдістемесі

Зерттеу объектісі: 2 сынып

Барлығы: 12 оқушы

Максаты: оқушының өзін-өзі бағалауы

№2 Жамбыл атындағы орта мектепте 2 сынып оқушыларынан «Баспалдақ» әдістемесі алынды. Әдістемеге 12 оқушы қатысты.

№	Аты- жөні	Жоғары деңгей	Орташа деңгей	Төмен деңгей	
1	Бауыржанқызы Балнұр	+			
2	Алтынбек Алтынай	+			
3	Сапарбек С	+			
4	Жасұланұлы Н	+			
5	Алтынбек К	+			
6	Көкірекбай А	+			
7	Қайыпбергел А	+			
8	Мағауия А		+		
9	Мұрат С		+		
10	Тасболатова Ж		+		
11	Жеңіс Б		+		
12	Төлеген Ж		+		

Нәтижесі: оқушылардың өзін- өзі бағалауда 7 оқушы жоғары деңгейде, 5 оқушы орташа деңгейді көрсетті.

Зерттеу объектісі: 3 сынып

Барлығы: 12 оқушы

Максаты: оқушының өзін-өзі бағалауы

№2 Жамбыл атындағы орта мектепте 3 сынып оқушыларынан «Баспалдақ» әдістемесі алынды. Әдістемеге 12 оқушы қатысты.

№	Аты- жөні	Жоғары деңгей	Орташа деңгей	Төмен деңгей	
1	Бакит Н	+			
2	Құрбан Н	+			
3	Рауанұлы Ә	+			
4	Жаксылықұлы Е	+			
5	Қанатұлы И	+			
6	Арсия А	+			
7	Кенжебек Е	+			

8	Төлеген Ф	+			
9	Кошанова М		+		
10	Бакытжан Н		+		
11	Алтынбек Д		+		
12	Оспан А		+		

Нәтижесі: оқушылардың өзін-өзі бағалауда 8 оқушы жоғары деңгейде, 4 оқушы орташа деңгейді көрсетті.

Зерттеу объектісі: 4 сынып

Барлығы: 12 оқушы

Мақсаты: оқушының өзін-өзі бағалауы

№2 Жамбыл атындағы орта мектепте 4 сынып оқушыларынан «Баспалдақ» әдістемесі алынды. Әдістемеге 17 оқушы қатысты.

№	Аты-жөні	Жоғары деңгей	Орташа деңгей	Төмен деңгей	
1	Зияділда А	+			
2	Ерболұлы Е	+			
3	Сейткерев М	+			
4	Алихан С	+			
5	Асхатұлы А	+			
6	Қанағат А	+			
7	Жұмажан А	+			
8	Алтынбек С	+			
9	Әбен М	+			
10	Айдархан О	+			
11	Нарынбекқызы А	+			
12	Шолахова Д	+			
13	Ізбасар Ұ	+			
14	Сапарбек С		+		
15	Қуаныш А		+		
16	Мадикқызы А		+		
17	Алмасбек А		+		

Нәтижесі: оқушылардың өзін-өзі бағалауда 13 оқушы жоғары деңгейде, 4 оқушы орташа деңгейді көрсетті.

Әдістеме: «Филлипстің мектептегі мазасыздану тесті» әдістемесі

Зерттеу объектісі: 5-сынып

Барлығы: 13

Қатысушылар саны: 13 оқушы.

Уақыты:

Мақсаты: Кіші және орта жастағы балаларда болатын мазасыздықтың түрін және деңгейін зерттеу.

Міндеті: Бұл тесттің көрсеткіштері жалпы мазасыздық туралы да, баланың мектеп өміріне енуінің әр түрлі формаларымен байланысты эмоционалды жағдайы туралы да, мектептегі мазасыздықтың жеке көріністері туралы да түсінік береді.

Нұсқаулық: Тест 58 сұрақтан тұрады, оларды мектеп оқушыларына оқуға немесе жазбаша түрде ұсынуға болады. Әрбір сұраққа "иә" немесе "жоқ" деп нақты жауап беру қажет.

Оқушыларға мектепте өзінді қалай сезінетіні туралы сұрақтардан тұратын сауалнама ұсынылады. Шынайы және шынайы жауап беруге тырысыңыз, дұрыс немесе бұрыс, жақсы немесе жаман жауаптар болуы мүмкін емес. Сұрақтар туралы көп ойланбаңыз.

Жоғарғы жағындағы жауап парағына аты-жөніңізді, тегіңізді және сыныбыңызды жазыңыз. Сұраққа жауап бергенде, оның нөмірін және жауабын жазып алыңыз: егер сіз онымен келіссеңіз "+" немесе келіспесеңіз "-".

Диагностикалық талдау

Мектептегі жалпы қобалжу жоғары деңгей көрсеткендер: Інжу, Алдияр, Аяру, Жансұлу, Әділбек, Санат, Әділбек, Рамазан, Каусар, Акмади, Толғанай

Әлеуметтік қобалжу, стрессті уайымдау: Инжу, Аяру, Әділбек, Әділбек, Рамазан, Каусар, Акмади, Темірлан

Жетістікке жету кедергісі: Инжу, Алдияр, Аяру

Өзін көрсету қорқыныш сезімі: Алдияр, Аяру, Жансұлу, Әділбек, Санат, Әділбек, Рамазан, Каусар, Акмади, Толғанай

Білім тексеру кезіндегі қобалжу: Инжу, Аяру, Жансұлу, Әділбек, Санат, Рамазан, Каусар

Қоршаған ортаның талабына сай келмеуден қорқу: Инжу, Алдияр, Аяру, Жансұлу, Әділбек, Санат, Әділбек, Каусар, Акмади, Толғанай

Стреске физиологиялық қарсыласу төмендігі: Инжу, Алдияр, Аяру, Жансұлу, Әділбек, Санат, Әділбек, Рамазан, Каусар, Акмади, Толғанай

Мұғаліммен қарым қатынастың проблемалары: Аяру, Әділбек Ж.

Ұсыныс: оқушы бойындағы үрей, қорқыныш, мазасыздық деңгейі жоғары болған оқушыларға түзете дамыту жұмыстарын жүргізу, өзіне сенімділіктерін арттыру.

Әдістеме: «Филлипстің мектептегі мазасыздану тесті» әдістемесі

Зерттеу объектісі: -6 сынып

Барлығы: 20

Қатысушылар саны: 17 оқушы.

Уақыты: қыркүйек

Мақсаты: Кіші және орта жастағы балаларда болатын мазасыздықтың түрін және деңгейін зерттеу.

Міндеті: Бұл тесттің көрсеткіштері жалпы мазасыздық туралы да, баланың мектеп өміріне енуінің әр түрлі формаларымен байланысты эмоционалды жағдайы туралы да, мектептегі мазасыздықтың жеке көріністері туралы да түсінік береді.

Нұсқаулық: Тест 58 сұрақтан тұрады, оларды мектеп оқушыларына оқуға немесе жазбаша түрде ұсынуға болады. Әрбір сұраққа "иә" немесе "жоқ" деп нақты жауап беру қажет. *Оқушыларға мектепте өзіңді қалай сезінетінің туралы сұрақтардан тұратын сауалнама ұсынылады. Шынайы және шынайы жауап беруге тырысыңыз, дұрыс немесе бұрыс, жақсы немесе жаман жауаптар болуы мүмкін емес. Сұрақтар туралы көп ойланбаңыз. Жоғарғы жағындағы жауап парағына аты-жөніңізді, тегіңізді және сыныбыңызды жазыңыз. Сұраққа жауап бергенде, оның нөмірін және жауабын жазып алыңыз: егер сіз онымен келіссеңіз "+" немесе келіспесеңіз "-".*

Диагностикалық талдау

Мектептегі жалпы қобалжу жоғары деңгей көрсеткендер: Аршын, Алинур, Ерасыл, Айдана, Ермұрат, Нұрислам, Мейіржан, Самғат, Әмірәли

Әлеуметтік қобалжу, стрессті уайымдау: Аршын, Жаннур, Алинур, Ерасыл, Айдана, Ибрагим, Зере, Ермұрат, Нұрислам, Гулсана, Мейіржан, Самғат, Әмірәли, Мирас

Жетістікке жету кедергісі: Аршын, Жаннур, Алинур, Ибрагим, Ботагөз, Нұрислам, Гулсана, Мейіржан, Нұрай, Әмірәли, Мирас

Өзін көрсету қорқыныш сезімі: Алинур, Ерасыл, Ибрагим, Ақмаржан, Зере, Ермұрат, Ботагөз, Гулсана, Мейіржан, Нұрай, Әмірәли, Мирас

Білім тексеру кезіндегі қобалжу: Аршын, Алинур, Ерасыл, Ермұрат, Нұрислам, Әмірәли, Мирас

Қоршаған ортаның талабына сай келмеуден қорқу: Жаннур, Алинур, Ерасыл, Ибрагим, Зере, Нұрислам, Мейіржан, Әмірәли

Стреске физиологиялық қарсыласу төмендігі: Аршын, Жаннур, Алинур, Ерасыл, Айдана, Ибрагим, Зере, Ермұрат, Нұрислам, Гулсана, Мейіржан, Самғат, Әмірәли, Мирас

Мұғаліммен қарым қатынастың проблемалары: Айдана

Ұсыныс: оқушы бойындағы үрей, қорқыныш, мазасыздық деңгейі жоғары болған оқушыларға түзете дамыту жұмыстарын жүргізу, өзіне сенімділіктерін арттыру.

Әдістеме: «Филлипстің мектептегі мазасыздану тесті» әдістемесі

Зерттеу объектісі: 7-сынып

Барлығы: 23

Қатысушылар саны: 20 оқушы.

Уақыты:

Мақсаты: Кіші және орта жастағы балаларда болатын мазасыздықтың түрін және деңгейін тәжірибелік тексеру.

Міндеті: Бұл тесттің көрсеткіштері жалпы мазасыздық туралы да, баланың мектеп өміріне енуінің әр түрлі формаларымен байланысты эмоционалды жағдайы туралы да, мектептегі мазасыздықтың жеке көріністері туралы да түсінік береді.

Нұсқаулық: Тест 58 сұрақтан тұрады, оларды мектеп оқушыларына оқуға немесе жазбаша түрде ұсынуға болады. Әрбір сұраққа "иә" немесе "жоқ" деп нақты жауап беру қажет. Оқушыларға мектепте өзіңді қалай сезінетінің туралы сұрақтардан тұратын сауалнама ұсынылады. Шынайы және шынайы жауап беруге тырысыңыз, дұрыс немесе бұрыс, жақсы немесе жаман жауаптар болуы мүмкін емес. Сұрақтар туралы көп ойланбаңыз. Жоғарғы жағындағы жауап парағына аты-жөніңізді, тегіңізді және сыныбыңызды жазыңыз. Сұраққа жауап бергенде, оның нөмірін және жауабын жазып алыңыз: егер сіз онымен келіссеңіз "+" немесе келіспесеңіз "-".

Диагностикалық талдау

Мектептегі жалпы қобалжу жоғары деңгей көрсеткендер: Мұхамедияр, Бекзат, Нұрсұлтан
Әлеуметтік қобалжу, стрессті уайымдау: Айгерім, Дастан, Досхан, Мұхамедияр, Ақниет,
Сенім, Бекзат Ә, Бекзат С, Ерсултан, Аяру, Абдуллах, Сағи

Жетістікке жету кедергісі: Айгерім, Ақниет, Сағи

Өзін көрсету қорқыныш сезімі: Дастан, Мұхамедияр, Бекзат С

Білім тексеру кезіндегі қобалжу: Санжар, Әжімхан Б, Нұрсұлтан

Қоршаған ортаның талабына сай келмеуден қорқу: Қарағөз, Айгерім, Дастан, Досхан,
Сенім, Ерасыл, Аяулым, Бекзат С, Інжу, Ақнур

Стреске физиологиялық қарсыласу төмендігі: Айгерім, Дастан, Досхан, Ерасыл, Бекзат С,
Ерсултан, Сағи, Інжу, Ақнур, Нұрсұлтан

Мұғаліммен қарым қатынастың проблемалары: жоқ

Ұсыныс: оқушы бойындағы үрей, қорқыныш, мазасыздық деңгейі жоғары болған оқушыларға түзете дамыту жұмыстарын жүргізу, өзіне сенімділіктерін арттыру.

Әдістеме: « Айзенк » тесті

Зерттеу объектісі: 7-сынып

Барлығы: 23

Қатысушылар саны: 20 оқушы.

Уақыты: қыркүйек

Мақсаты: Психикалық күйін, қобалжу, үрей, агрессиялық деңгейін анықтау.

Нұсқау: Әр тұжырымдарға қарама қарсы келесі сандар көрсетілген. 2,1,0. Егер тұжырым сізге сәйкес болса, 2 санын шеңбермен қоршаңыз, егер толық сәйкес болмаса 1 санын, тіпті сәйкес болмаса 0 санын белгілеңіз.

Нәтижесінде: сауалнама бойынша зерттелетін қасиеттер сипаты:

Жекедараалық қобалжу - индивидтің үрейді уайымдауға бейімділігі- ешқандай оқушыда байқалмады.

Фрустрация - шынайы немесе қиялдағы кедергілер салдарынан пайда болатын, мақсатқа жетуге кедергі болатын психикалық күй- ешқандай өзгеріс байқалмады.

Агрессия - жоғары психологиялық белсенділік, басқа адамдарға қатысты күш көрсете отырып лидерлікке ұмтылу- Орын Сенім 12 балл, Бақытжан Ерасыл-12 балл, Жақсылыққызы Кәусар-13 балл көрсетті.

Ригидтілік - жоспарланған істі өзгертудегі қиындық- Жақсылық К-14 балл, Қанағат Д-12 балл, Бақытжан Е-11 балл, Ануарқызы І-11 балл, Әжімхан Б-12 балл, Бақытбекұлы Н-14 балл, Айдосқызы А-11 баллды көрсетті. Оқушылардың бойынан балдық көрсеткіштің жоғары болуы тұлға құрылымында сол қасиеттің басымдылығын көрсетті.

Ұсыныс: оқушылардың бойындағы агрессияны, қаттылық жағдайын жасау. Түзету- дамыту жұмыстарын жүргізу.

Әдістеме: « Айзенк» тесті

Зерттеу объектісі: 8-сынып

Қатысушылар саны: 10 оқушы.

Уақыты: қыркүйек

Мақсаты: Психикалық күйін,қобалжу, үрей, агрессиялық деңгейін анықтау.

Нұсқау: Әр тұжырымдарға қарама қарсы келесі сандар көрсетілген. 2,1,0. Егер тұжырым сізге сәйкес болса, 2 санын шеңбермен қоршаңыз, егер толық сәйкес болмаса 1 санын, тіпті сәйкес болмаса 0 санын белгілеңіз.

Нәтижесінде: сауалнама бойынша зерттелетін қасиеттер сипаты:

Жекедаралық қобалжу - индивидтің үрейді уайымдауға бейімділігі- Бақытжанқызы А – 11 балл,Болатқызы А-11 балл, Ізбасар З- 12 балл,

Фрустрация - шынайы немесе қиялдағы кедергілер салдарынан пайда болатын, мақсатқа жетуге кедергі болатын психикалық күй- Мұрат А- 11 балл, Дарханқызы А- 11 балл, Ізбасар З – 11 балл

Агрессия - жоғары психологиялық белсенділік, басқа адамдарға қатысты күш көрсете отырып лидерлікке ұмтылу- Мұрат А- 12 балл,Бақытжанқызы А-12 балл, Дарханқызы А-16 балл,Асан Д- 12 балл, Алмабекұлы Ж – 13 балл, Болатқызы А -14 балл, Ізбасар З -13 баллды көрсетті.

Ригидтілік - жоспарланған істі өзгертудегі қиындық- Мұрат А -15 балл,Бақытжанқызы А-20 балл, Дарханқызы А-11 балл, Асан Д- 11 балл, Алмабекұлы Ж- 13 балл, Болатқызы А - 16 балл, Ізбасар З - 16 баллды көрсетті. Оқушылардың бойынан балдық көрсеткіштің жоғары болуы тұлға құрылымында сол қасиеттің басымдылығын көрсетті.

Ұсыныс: оқушылардың бойындағы агрессияны, қаттылық жағдайын жасау. Түзету- дамыту жұмыстарын жүргізу.

Әдістеме: « Айзенк» тесті

Зерттеу объектісі: 10-сынып

Қатысушылар саны: 7 оқушы.

Уақыты: қыркүйек

Мақсаты: Психикалық күйін,қобалжу, үрей, агрессиялық деңгейін анықтау.

Нұсқау: Әр тұжырымдарға қарама қарсы келесі сандар көрсетілген. 2,1,0. Егер тұжырым сізге сәйкес болса, 2 санын шеңбермен қоршаңыз, егер толық сәйкес болмаса 1 санын, тіпті сәйкес болмаса 0 санын белгілеңіз.

Нәтижесінде: сауалнама бойынша зерттелетін қасиеттер сипаты:

Жекедаралық қобалжу - индивидтің үрейді уайымдауға бейімділігі- Мағауия А– 14 балл

Фрустрация - шынайы немесе қиялдағы кедергілер салдарынан пайда болатын, мақсатқа жетуге кедергі болатын психикалық күй- қалыпты жағдайда

Агрессия - жоғары психологиялық белсенділік, басқа адамдарға қатысты күш көрсете отырып лидерлікке ұмтылу- Ізбасар З - 16 балл, Марғұш А-11 баллды көрсетті.

Ригидтілік - жоспарланған істі өзгертудегі қиындық Мағауия А -12 балл, Магиллан А -12 балл, Ізбасар З -11, Жалғасбек Б - 11 баллды көрсетті. Оқушылардың бойынан балдық көрсеткіштің жоғары болуы тұлға құрылымында сол қасиеттің басымдылығын көрсетті.

Ұсыныс: оқушылардың бойындағы агрессияны, қаттылық жағдайын, жекедаралық қобалжу бейімділігіне түзету- дамыту жұмыстарын жүргізу.

Әдістеме: « Айзенк» тесті

Зерттеу объектісі: 9-сынып

Қатысушылар саны: 10 оқушы.

Уақыты: қыркүйек

Мақсаты: Психикалық күйін,қобалжу, үрей, агрессиялық деңгейін анықтау.

Нұсқау: Әр тұжырымдарға қарама қарсы келесі сандар көрсетілген. 2,1,0. Егер тұжырым сізге сәйкес болса, 2 санын шеңбермен қоршаңыз, егер толық сәйкес болмаса 1 санын, тіпті сәйкес болмаса 0 санын белгілеңіз.

Нәтижесінде: сауалнама бойынша зерттелетін қасиеттер сипаты:

Жекедаралық қобалжу - индивидтің үрейді уайымдауға бейімділігі- Даярбек А- 14 балл, Аскербай З -13 балл

Фрустрация - шынайы немесе қиялдағы кедергілер салдарынан пайда болатын, мақсатқа жетуге кедергі болатын психикалық күй- қалыпты жағдайда

Агрессия - жоғары психологиялық белсенділік, басқа адамдарға қатысты күш көрсете отырып лидерлікке ұмтылу- Даярбек А - 16 балл, Аскербай З -13 баллды көрсетті.

Ригидтілік - жоспарланған істі өзгертудегі қиындық Рашид Е-11 балл, Ыбырайым С -12 балл, Даярбек А -13 балл, Аскербай З - 11 баллды көрсетті. Оқушылардың бойынан балдық көрсеткіштің жоғары болуы тұлға құрылымында сол қасиеттің басымдылығын көрсетті.

Ұсыныс: оқушылардың бойындағы агрессияны, қаттылық жағдайын, жекедаралық қобалжу бейімділігіне түзету- дамыту жұмыстарын жүргізу.

Әдістеме: « Айзенк» тесті

Зерттеу объектісі: 11 -сынып

Қатысушылар саны: 9 оқушы.

Уақыты: қыркүйек

Мақсаты: Психикалық күйін,қобалжу, үрей, агрессиялық деңгейін анықтау.

Нұсқау: Әр тұжырымдарға қарама қарсы келесі сандар көрсетілген. 2,1,0. Егер тұжырым сізге сәйкес болса, 2 санын шеңбермен қоршаңыз, егер толық сәйкес болмаса 1 санын, тіпті сәйкес болмаса 0 санын белгілеңіз.

Нәтижесінде: сауалнама бойынша зерттелетін қасиеттер сипаты:

Жекедаралық қобалжу - индивидтің үрейді уайымдауға бейімділігі- Еңсе Н- 11 балл

Фрустрация - шынайы немесе қиялдағы кедергілер салдарынан пайда болатын, мақсатқа жетуге кедергі болатын психикалық күй- қалыпты жағдайда

Агрессия - жоғары психологиялық белсенділік, басқа адамдарға қатысты күш көрсете отырып лидерлікке ұмтылу- Рысбек Н - 13 балл, Төлеу А – 13 балл, Аңсабек Ж- 15 балл, Бакыт А -15 баллды көрсетті.

Ригидтілік - жоспарланған істі өзгертудегі қиындық Еңсе Н -11 балл, Төлеу А -17 балл, Аңсабек Ж -12 балл, Асқатқызы А - 12 балл, Тұртай Е - 11баллды көрсетті. Оқушылардың бойынан балдық көрсеткіштің жоғары болуы тұлға құрылымында сол қасиеттің басымдылығын көрсетті.

Ұсыныс: оқушылардың бойындағы агрессияны, қаттылық жағдайын, жекедаралық қобалжу бейімділігіне түзету- дамыту жұмыстарын жүргізу.

Әдістеме: «Зорлық-зомбылық және балалар» атты жасырын түрде сауалнама

Зерттеу объектісі: 7-сынып

Барлығы: 23

Қатысушылар саны: 22 оқушы.

Мерзімі: қазан

Мақсаты: оқушылар арасындағы зорлық-зомбылықтың алдын алу.

Материал:

Нұсқаулық: жасырын түрдегі сауалнамаға шынайы жауап беру.

Диагностикалық талдау

1. Сіздің жынысыңыз:

- А) ер-8
- Б) әйел-8

2. Сіздің жасыңыз 12 жас- 15 оқушы, 13 жас -1 оқушы

3. Сізге қатысты зорлық жасалды ма?

- А) Ия
- Ә) Жоқ -100 %
- Б) Жауап беруге киналамын

4. Мектептегі құрдастарыңызбен Сізге қатысты зорлық жасалды ма?

- А) Күштеп (төбелес)
- Ә) Эмоциялық (жәбірлеу, тіл тигізу)
- Б) Сексуалды
- В) Жоқ-100 %

5. Мектеп мұғалімдерімен Сізге қатысты зорлық жасалды ма?

- А) Күштеп (төбелес)
- Ә) Эмоциялық (жәбірлеу, тіл тигізу)
- Б) Сексуалды
- В) Жоқ-100 %

6. Үйде Сізге қатысты зорлық жасалды ма?

- А) Күштеп (төбелес)
- Ә) Эмоциялық (жәбірлеу, тіл тигізу)
- Б) Сексуалды
- В) Жоқ-100%

7. Сізге жасалған зорлық туралы кімге айттыңыз?

- А) Достарыма- 5 %
- Ә) Ата-анама
- Б) Мұғалімге
- В) Ағама немесе әпкеме-
- Г) Мектептегі психологқа
- Д) Мектептегі әлеуметтік педагогке
- Е) Мектептегі медбикеге
- Ж) Ешкімге-100 % зорлық болған жоқ

Нәтижесінде оқушыларға ешбір зорлық-зомбылық жасалмағаны анықталды.

Әдістеме: «Зорлық-зомбылық және балалар» атты жасырын түрде сауалнама

Зерттеу объектісі: 8 «ә» -сынып

Барлығы: 14

Қатысушылар саны: 14 оқушы.

Мерзімі: қазан

Мақсаты: оқушылар арасындағы зорлық-зомбылықтың алдын алу.

Материал:

Нұсқаулық: жасырын түрдегі сауалнамаға шынайы жауап беру.

Диагностикалық талдау

1. Сіздің жынысыңыз:

- А) ер-10
- Б) әйел-13

2. Сіздің жасыңыз 12 жас- 1 оқушы, 13 жас -12 оқушы, 14 жас- 10 оқушы

3. Сізге қатысты зорлық жасалды ма?

- А) Ия
- Ә) Жоқ -100 %
- Б) Жауап беруге киналамын

4. Мектептегі құрдастарыңызбен Сізге қатысты зорлық жасалды ма?

- А) Күштеп (төбелес)
- Ә) Эмоциялық (жәбірлеу, тіл тигізу)
- Б) Сексуалды

В) Жоқ- 100 %

5. Мектеп мұғалімдерімен Сізге қатысты зорлық жасалды ма?

А) Күштеп (төбелес)

Ә) Эмоциялық (жәбірлеу, тіл тигізу)

Б) Сексуалды

В) Жоқ-100 %

6. Үйде Сізге қатысты зорлық жасалды ма?

А) Күштеп (төбелес)

Ә) Эмоциялық (жәбірлеу, тіл тигізу)

Б) Сексуалды

В) Жоқ-100%

7. Сізге жасалған зорлық туралы кімге айттыңыз?

А) Достарыма

Ә) Ата-анама

Б) Мұғалімге

В) Ағама немесе әпкеме

Г) Мектептегі психологқа

Д) Мектептегі әлеуметтік педагогқа

Е) Мектептегі медбикеге

Ж) Ешкімге-100 % зорлық болған емес

Нәтижесінде оқушыларға ешбір зорлық-зомбылық жасалмағаны анықталды.

9 «а» сынып оқушыларына «Зорлық-зомбылық туралы мен не ойлаймын» атты жасырын түрде сауалнама алынды. Қатысқаны: 13 оқушы.

Өзің туралы мәлімет

Жасы 14-15 жас.

1.Зорлық деген сөзді қалай түсінесің?

- тек күш көрсету-19 %

- қол жұмсау-

- мәжбүрлеу- 22 %

- қорқыту -31 %

- адамның құқығына

қысым жасау 14 %

- менсінбеушілік

- кемсіту-

-қатігездік- 5%

- ауру келтіру

- өмір сүруге қауіп

төндіру- 9 %

2. Сенің ойыңша, қай жерлерде, кімнен бала қорлық-зорлыққа тап болуы мүмкін?

- отбасында, жақын адамдардан

- көшеде, бейтаныс адамдардан -80 %

- мектептегі оқушылардан- 20%

- достарынан

3.Қиын жағдайда не істейсің?

Әке анамнан көмек

сұраймын -23 %

Өз проблемамды өзім

шешуге тырысамын- 28 %

Ата-анамды мазалағым

келмейді Сынып жетекшіге

жолығамын

- Психологқа жолығамын

25%

- Әлеуметтік педагогқа

жолығамын

- Милицияға барамын

- Директорға барамын

- Шыдауға тырысамын

- Достарыммен шешемін-24

%

- Туған-туыстарыммен

4. Ата-анаммен қарым-қатынасын қандай?

- ата-анам досым- 60%

- Жаксы қарым-қатынастамын- 40 %

- түсінбеушілік пен даулар болып тұрады

-өз жауабың.....

- менсінбеушілікпен қарайтын сияқты

- қол көтереді

-әкем мен анам менен алыс

5. Жазалау барысында көбіне қандай шара қолданады?

- ұрысады-17 %

- ұрады-

- ақша бермейді

- достарыммен

сөйлестірмейді

- телевизор, компьютер

қарауға тиым салады-

- еш уақытта

жазаламайды- 33%

- түсіндіріп, көндіргісі

келеді- 38 %

- желкемнен түйеді,

шапалақ береді

- дұрыс еместігін

түсіндіргісі келеді-12%

8. Өзің ата-ана болғанда өз балаларыңды жазалайсың ба?

- иә- % жоқ- 100 %

9. Әке- анаң келесіге ниет білдіре ме?

Сені мақтауға

Үнемі-78 %

Анда-санда 22 %

Еш уақытта

Әлде

Құшақтауға

Үнемі - 86 %

Анда-санда- 14 %

Еш уақытта

Әлде

Сүйуге

Үнемі-91 %

Анда-санда-9 %

Еш уақытта

Әлде

Сені соғуға

Үнемі

Анда-санда -

Еш уақытта-100 %

Әлде

Үйден қууға

Үнемі

Анда-санда

Еш уақытта -100 %

Әлде

Қараңғы бөлмеге қамауға

Үнемі

Анда-санда

Еш уақытта- 100 %

Әлде

10. Істеген үлкен қателіктерің үшін қандай жаза қолданады?

Анаң..... Әкең.....

Түсіндіреді-65 %

Ұрысады -21 %

Түсіндіреді-73%

Ұрысады -6 %

Күледі - 12 %

11. Өз жанұяңда паналы, сүйікті екеніңді сезінесің бе?

- иә-100 % - жоқ

12. Егерде адам зорлыққа тап болса, қандай мекемелерден көмек сұрай алады деп ойлайсың?

Полиция қызметкері, психолог.

13. Біздің заманымызда баланы зорлықтан қорғау үшін қандай құжаттар бар?

Бала құқығы конвенция.

10 «ә» сынып оқушыларына «Зорлық-зомбылық туралы мен не ойлаймын» атты жасырын түрде сауалнама алынды. Қатысқаны: 8 оқушы.

Өзін туралы мәлімет

Жасы 15-16 жас.

1.Зорлық деген сөзді қалай түсінесің?

- тек күш көрсету-23 %

- қол жұмсау- 25 %

- мәжбүрлеу- 12 %

- қорқыту -50 %

- адамның құқығына қысым жасау-

46 %

- менсінбеушілік

- кемсіту- 24 %

-кәтігездік- 12 %

- ауру келтіру

- өмір сүруге қауіп төндіру-22 %

2. Сенің ойыңша, қай жерлерде, кімнен бала қорлық-зорлыққа тап болуы мүмкін?

- отбасында, жақын адамдардан

- көшеде, бейтаныс адамдардан-76 %

- мектептегі оқушылардан- 24 %

- достарынан

3.Қиын жағдайда не істейсің?

Әке-анамнан көмек сұраймын -43 %

Өз проблемалды өзін шешуге

тырысамын- 32 %

Ата-анамды мазалағым келмейді

Сынып жетекшіге жолығамын

- Психологқа жолығамын

- Әлеуметтік педагогқа жолығамын

- Милицияға барамын

- Директорға барамын

- Шыдауға тырысамын

- Достарыммен шешемін-47 %

- Туған-туыстарыммен

4. Ата-анаммен қарым-қатынасың қандай?

- ата-анам досым- 34 %

- Жақсы қарым-қатынастамын- 87 %

- түсінбеушілік пен даулар болып тұрады

-өз жауабын.....

- менсінбеушілікпен қарайтын сияқты

- қол көтереді

-өкем мен аням менен алыс

5. Жазалау барысында көбіне қандай шара қолданады?

- ұрысады-54%

- ұрады-

- аяқта бермейді

- достарыммен сөйлестірмейді

- телевизор, компьютер қарауға

тиым салады-

- еш уақытта жазаламайды-

- түсіндіріп, көңілсіз келеді- 33 %

- желкемен түбеді, шапалақ береді

- дұрыс еместігін түсіндіргісі

келеді-11 %

6.Әке- ананың жазалауымен келісесің бе?

- иә-35 %

- иә деп айтуды болады- 56%

- жоқ

- жоқ деп айтуды болады

7. Бір нәрсеге ашуланып ,сенен өш алған уақыттары болды ма?

- иә ондай жін болып тұрады

- айта алмаймын

- кейде-23%

- еш уақытта-75 %

Қатысқаны: 13

Мақсаты: Әлеуметтік психологиялық климатты құру. Өзін - өзі тану процесін тереңірек дамыту.

Нәтижені өңдеу:

Мектепте 5 сынып оқушыларымен «Өзінді өзің тану» тренингі жүргізілді. Ең бірінші оқушылармен амандасу ретінде «Бумба-Юмба» тайпасы арқылы амандасып аламыз. Оқушылармен «Танысу» тренингі, «Метафора» жаттығуы, «Сезіну» жаттығуы «Ара қашықтық» жаттығуы жүргізілді. Топта әр оқушы жағымды ахуал орнату, қарым қатынастың белсенді стилін және жақсы әсер алу тәсілдерін меңгерді. Жаттығу арқылы өз ойларын қимыл арқылы бейнелей білді. Өзгелердің көңіл күйлерін сезіне білу қабілеттері артты.

Оқушылардың шығармашылық ойларын дамытуда жұмыстар жүргізу керектігі ұсынылды.

Тақырыбы: «Аутодеструктивті мінез-құлықтың алдын-алу» тақырыбында ата-аналардың жасөспірімдердің өтпелі кезеңіндегі қиындықтардың алдын алу жұмыстарымен таныстыру. Қатысқаны: ата-аналар.

Мақсаты: Аутодеструктивті мінез-құлықтың алдын-алу

Нәтижені өңдеу: Аутодеструктивті мінез-құлық туралы ақпарат беріліп, ата-аналарға кеңестер ұсынылды. Бүгінгі таңда бүкіл әлемде аутодеструктивті мінез-құлық, оның ішінде жасөспірімдер арасындағы проблема өзекті болып табылады. Психологтар бұл құбылыстың табиғаты мен себептерін белсенді түрде зерттейді, пікірталастар мен зерттеулер жүргізеді. Мәселенің өзектілігі-бұл құбылыс қоғамның интеллектуалды, генетикалық және кәсіби резервіне теріс әсер етеді. Сондықтан ол жасөспірімдер мен ересектердің аутодеструктивті мінез-құлқының алдын алу әдістерін егжей-тегжейлі зерттеуді қажет етеді. Адамдар, атап айтқанда жасөспірімдер арасында мұндай проблеманың пайда болуын болдырмау үшін ұзақ мерзімді психологиялық қолдау бағдарламаларын құру қажет, оның мақсаты адамның психикалық денсаулығын сақтау болады. Аутодеструктивті мінез-құлық – адамның физикалық немесе психикалық денсаулығына зиян келтіруге бағытталған девиантты (девиантты) мінез-құлық түрі. Жасөспірімдер басқаларға қарағанда жас ерекшеліктеріне байланысты мұндай мінез-құлықты дамытады. Жасөспірімдік шақта дене мен психиканың қайта құрылуы орын алады, сондықтан адамға эмоционалдық тұрақсыздық, стандартты емес ойлау тән. Маңызды рөлді әлеуметтік жағдайдың өзгеруі, өмірлік тәжірибенің жетіспеушілігі, көптеген қолайсыз факторлардың әсері: әлеуметтік, экологиялық, экономикалық және т.б. Өзін-өзі жоюға ұшыраған адам өзін және мінез-құлқын адекватты қабылдауды, өз ойларын басқаруды, эмоционалды тұрақтылықты, эмоцияларды еркін және табиғи түрде көрсетуді, өзін-өзі бағалауды адекватты, сонымен қатар мақсатты және өзіне сенімді болуды үйренуі керектігі айтылды, кеңестер берілді.

Ағартушылық – психопрофилактикалық бағыт бойынша атқарылған жұмыстар есебі:

Қатысқандар: 1-11 сынып ата-аналары

Тақырыбы: «Аутодеструктивті мінез-құлық, буллинг, кибербуллингті болдырмаудың алдын алуда ата-ананың ролі» презентация

«Аутодеструктивті мінез құлық, буллинг, кибербуллингті болдырмаудың алдын алуда ата-ананың ролі» туралы сөз алды. Жасөспірімдер арасындағы қылмыстың басты себебі ата-ананың баланың оқуы мен тәрбиесіне төмен жауапкершілігінен болатынын айтты.

Кибербуллинг адамды интернетте, әлеуметтік желі мен түрлі месенджерлерде қорқытып, зорлық көрсету. Қорғансыз балалар қорыққанынан өзіне қысым жасалып жатқаны туралы ешкімге айтпайды. Ғаламтордағы қауіп қатермен күресте ата-ананың ролі маңызды. Сондықтан ата-аналарға балаларына интернеттегі қауіп туралы айтып, мінезіндегі кез келген өзгерісті бақылау ұсынылды.

Қатысқаны: 8-11 сынып

Тақырыбы: Буллинг, кибербуллинг: балалардың әлеуметтік желідегі қауіпсіздігін қамтамасыз ету

Кибербуллинг адамды интернетте, әлеуметтік желі мен түрлі мессенджерлерге қорқытып, зорлық көрсету. Кибербуллингке кез келген адам тап болуы мүмкін. Бірақ бұл тәсілмен шабуыл жасайтындар негізінен кәмелет жасына толмаған мектеп оқушыларын нысанаға алады. Өйткені қорғансыз балалар қорыққанынан өзіне қысым жасалып жатқаны туралы ешкімге айтпайды. Тіпті ата анасы мен жақындарына тіс жармай, шабуылшының айтқанынан шықпайды. Кибербуллинг жасайтындардың арасынан педофилдер көп кездеседі. Олар балаларды алдап арбап, желіге жалаңаш түскен видео не суреттерін жұртқа жария етемін деп қокан локқы жасау арқылы кездесуге шақырады не ақша бопсалайды. Ал қысымға шыдамай, шарасыз күйге түскендері көп жағдайда өзіне қол салады. Буллинг ағылшын тілінен аударғанда қорлау, қудалау, мазалау дегенді білдіреді. Буллинг жасаушы мұны күшпен де, сөзбен кемсіту арқылы да жасайды. Осы күні галамторда баланың өз өзіне, жақындарына, туыстарына қол жұмсауына итермелейтін ойындар да аз емес. Буллингке ұшыраған адам үмітсіздік пен шарасыздық күйге түседі. Қорықта келе, балаларға «Буллинг» деген не? және «Кибербуллинг» туралы видеороликтер көрсетіп, түсіндірме жұмыстары жүргізілді.

Қатысқандар: 7-11 сынып

Тақырыбы: «Буллинг және кибербуллингтен қалай қорғанамыз?»

Мақсаты: «Интернет желісіндегі шабуыл және одан қорғану. Сонымен қатар мектеп оқушылары арасындағы әлімжеттік және бопсалаудың алдын – алу» бойынша түсінік беру

Қатысқандар: ДТЖО, мектеп психологы, сынып тәрбиешілер, 7-11 сынып оқушылары.

Нәтижесі: Психологиялық кеңес барысында мектеп оқушыларына «Кибербуллинг туралы біз не білеміз?» «Буллинг кибербуллингтен қалай қорғанамыз?» туралы айтты. **Буллинг дегеніміз** – әлеуметтік желі арқылы танысу арқылы қорқыту, зорлық көрсету, психологиялық шабуыл жасау, түрлі суреттер сұрау арқылы ақша талап ету, әсіресе кәмелеттік жасқа толмаған оқушыларға қауіпті екендігін түсіндіріп айтты. **Мәселен:** Қарым – қатынаста, физикалық, жыныстық қатынас, экономикалық – материалдық буллинг пен вербальді сияқты түрлерін атап өтті. Буллингке ұшыраған адамды – **АНТИБУЛЛИНГ** деп атайтынын да ескертті. **Кибербуллингтің құрбандары:** ұялшак, сезімтал, тұйық, ашуланшак, мазасыз, өзіне сенімді емес, бақытсыз, депрессияға бейім тұратын адамдар ұшырайтынын ескертті.

Кибербуллинг – дегеніміз адамды интернетте, мысалы әлеуметтік желілерде қорлау немесе қудалау екендігі де ескерілді. Буллинг қудалау, қорқыту үшін қолданатын әртүрлі сылтаулары, буллинг белгілері мен сипаттамасы қандай екендігі туралы, неліктен адамдар бұлай істейтіндігі туралы, егер оқушылар арасында кибербуллингке тап болса, не істеу керек екендігі туралы немесе басқа танысы кибербуллингке ұшыраса, не істеу керек екендігі туралы, оқушылар арасында басқа біреуді онлайн қорласа не болатындығы және кибербуллингтің алдын – алу бойынша кеңес берілді.

5-11 сынып оқушыларына жүргізілген профилактика және психологиялық ағарту жұмыстарын жүргізу мақсатында «Шеңбер бойымен қошемет!», «Сілкін» жаттығулары жүргізілді.

Мақсаты: жағымсыз, негативті сезімдерден ойлардан арылу, өзіне сенімділігін арттыру.

Нәтижесінде: «Шеңбер бойымен көшемет!» тренинг жаттығуында ең алдымен тренинг ережесімен таныстырып алып, топтың жұмыс істеуін қадағалаймын. Топтың эмоционалдық жағдайын бақылап, психологиялық көмек көрсетіліп отырылды, топпен көшемет көрсету барысында оқушылардың арасында жағымды көңіл күй орнап, өзіне сенімділіктері артты.

«Сілкін» жаттығуында адам бойындағы жағымсыз сезімдерден арылу техникасы жасалды. Оқушылар бойларындағы қобалжу, сенімсіздік т.б. негативті сезімдерден арылғандарын, жеңілдеп қалғандарын айтты.

Ұсыныс: оқушылардың өзіне сенімділіктерін арттыру, агрессиядан арылу жолдарын көрсетуде түзете- дамыту жұмыстарын жүргізу.

Зерттелуші топ: 7-10 сынып

Кәмелетке толмағандар арасындағы құқықбұзушылықтың, зорлық- зомбылықтың, қорлаудың, қудалаудың алдын алу жұмыстары. Мақсаты: жастардың құқықтық мәдениетін арттыру және қоғамда этика мен мәдени іс әрекет ережелерін сақтау дағдыларын, нормативтік- құқықтық база туралы білімдерін қалыптастыру. Нәтижесінде: оқушылардың құқықтық мәдениеті артып және қоғамда этика мен мәдени іс әрекет ережелерін сақтау дағдыларын білімдерін қалыптасты. Тренинг барасында жағымды ахуал туып, оқушылар белсенділік таныта білді. 5-11 сынып оқушыларымен «Буллинг, кибербуллинг балалардың әлеуметтік желідегі қауіпсіздігін қамтамасыз ету» тақырыбында оқушыларға видеоролик көрсетілді.

Зерттелуші топ: 7-10 сынып

Кәмелетке толмағандар арасындағы құқықбұзушылықтың, зорлық- зомбылықтың, қорлаудың, қудалаудың алдын алу жұмыстары. Мақсаты: жастардың құқықтық мәдениетін арттыру және қоғамда этика мен мәдени іс әрекет ережелерін сақтау дағдыларын, нормативтік- құқықтық база туралы білімдерін қалыптастыру. Нәтижесінде: оқушылардың құқықтық мәдениеті артып және қоғамда этика мен мәдени іс әрекет ережелерін сақтау дағдыларын білімдерін қалыптасты. Тренинг барасында жағымды ахуал туып, оқушылар белсенділік таныта білді. 5-11 сынып оқушыларымен «Буллинг, кибербуллинг балалардың әлеуметтік желідегі қауіпсіздігін қамтамасыз ету» тақырыбында оқушыларға видеоролик көрсетілді.

Ұйымдастыру- әдістемелік бағыт бойынша атқарылған жұмыстар:

1-сынып ата-аналарымен психологиялық қызмет бойынша жыл бойы жүргізілетін зерттеу жұмыстарына, өткізілетін психологиялық түзету-дамыту сабақтарына ата-аналар рұқсатын алу (№377 бұйрығына сәйкес) бойынша келісім алынды. Мектептегі «Сенім жәшігін», «Сенім телефонын» ұйымдастыру жұмыстары үнемі жұмыс жүргізіліп отырады.

Қатысқаны: 13

Мақсаты: Әлеуметтік психологиялық климатты құру. Өзін - өзі тану процесін тереңірек дамыту.

Нәтижені өңдеу:

Мектепте 5 сынып оқушыларымен «Өзіңді өзің тану» тренингі жүргізілді. Ең бірінші оқушылармен амандасу ретінде «Бумба-Юмба» тайпасы арқылы амандасып аламыз. Оқушылармен «Танысу» тренингі, «Метафора» жаттығуы, «Сезіну» жаттығуы «Ара қашықтық» жаттығуы жүргізілді. Топта әр оқушы жағымды ахуал орнату, қарым қатынастың белсенді стилін және жақсы әсер алу тәсілдерін меңгерді. Жаттығу арқылы өз ойларын қимыл арқылы бейнелей білді. Өзгелердің көңіл күйлерін сезіне білу қабілеттері артты. Оқушылардың шығармашылық ойларын дамытуда жұмыстар жүргізу керектігі ұсынылды.

Тақырыбы: «Аутодеструктивті мінез-құлықтың алдын-алу» тақырыбында ата-аналардың жасөспірімдердің өтпелі кезеңіндегі қиындықтардың алдын алу жұмыстарымен таныстыру. **Қатысқаны:** ата-аналар.

Мақсаты: Аутодеструктивті мінез-құлықтың алдын-алу

Нәтижені өңдеу: Аутодеструктивті мінез-құлық туралы ақпарат беріліп, ата-аналарға кеңестер ұсынылды. Бүгінгі таңда бүкіл әлемде аутодеструктивті мінез-құлық, оның ішінде жасөспірімдер арасындағы проблема өзекті болып табылады. Психологтар бұл құбылыстың табиғаты мен себептерін белсенді түрде зерттейді, пікірталастар мен зерттеулер жүргізеді. Мәселенің өзектілігі-бұл құбылыс қоғамның интеллектуалды, генетикалық және кәсіби резервіне теріс әсер етеді. Сондықтан ол жасөспірімдер мен ересектердің аутодеструктивті мінез-құлықтың алдын алу әдістерін егжей-тегжейлі зерттеуді қажет етеді. Адамдар, атап айтқанда жасөспірімдер арасында мұндай проблеманың пайда болуын болдырмау үшін ұзақ мерзімді психологиялық қолдау бағдарламаларын құру қажет, оның мақсаты адамның психикалық денсаулығын сақтау болады. Аутодеструктивті мінез-құлық – адамның физикалық немесе психикалық денсаулығына зиян келтіруге бағытталған девиантты (девиантты) мінез-құлық түрі. Жасөспірімдер басқаларға қарағанда жас ерекшеліктеріне байланысты мұндай мінез-құлықты дамытады. Жасөспірімдік шақта дене мен психиканың қайта құрылуы орын алады, сондықтан адамға эмоционалдық тұрақсыздық, стандартты емес ойлау тән. Маңызды рөлді әлеуметтік жағдайдың өзгеруі, өмірлік тәжірибенің жетіспеушілігі, көптеген қолайсыз факторлардың әсері: әлеуметтік, экологиялық, экономикалық және т.б. Өзін-өзі жоюға ұшыраған адам өзін және мінез-құлықтың адекватты қабылдауды, өз ойларын басқаруды, эмоционалды тұрақтылықты, эмоцияларды еркін және табиғи түрде көрсетуді, өзін-өзі бағалауды адекватты, сонымен қатар мақсатты және өзіне сенімді болуды үйренуі керектігі айтылды, кеңестер берілді.

Ағартушылық – психопрофилактикалық бағыт бойынша атқарылған жұмыстар есебі:

Қатысқандар: 1-11 сынып ата-аналары

Тақырыбы: «Аутодеструктивті мінез-құлық, буллинг, кибербуллингті болдырмаудың алдын алуда ата-ананың ролі» презентация

«Аутодеструктивті мінез-құлық, буллинг, кибербуллингті болдырмаудың алдын алуда ата-ананың ролі» туралы сөз алды. Жасөспірімдер арасындағы қылмыстың басты себебі ата-ананың баланың оқуы мен тәрбиесіне төмен жауапкершілігінен болатынын айтты. Кибербуллинг адамды интернетте, әлеуметтік желі мен түрлі мессенджерлерде қорқытып, зорлық көрсету. Қорғансыз балалар қорыққанынан өзіне қысым жасалып жатқаны туралы ешкімге айтпайды. Ғаламтордағы қауіп қатермен күресте ата-ананың ролі маңызды. Сондықтан ата-аналарға балаларына интернеттегі қауіп туралы айтып, мінезіндегі кез келген өзгерісті бақылау ұсынылды.

Қатысқаны: 8-11 сынып

Тақырыбы: Буллинг, кибербуллинг: балалардың әлеуметтік желідегі қауіпсіздігін қамтамасыз ету

Кибербуллинг адамды интернетте, әлеуметтік желі мен түрлі мессенджерлерге қорқытып, зорлық көрсету. Кибербуллингке кез келген адам тап болуы мүмкін. Бірақ бұл тәсілмен шабуыл жасайтындар негізінен кәмелет жасына толмаған мектеп оқушыларын нысанаға алады. Өйткені қорғансыз балалар қорыққанынан өзіне қысым жасалып жатқаны туралы ешкімге айтпайды. Тіпті ата-анасы мен жақындарына тіс жармай, шабуылшының айтқанынан шықпайды. Кибербуллинг жасайтындардың арасынан педофилдер көп кездеседі. Олар балаларды алдап арбап, желіге жалаңаш түскен видео не суреттерін жұртқа жария етемін деп қоқан-лоққы жасау арқылы кездесуге шақырады не ақша бопсалайды. Ал қысымға шыдамай, шарасыз күйге түскендері көп жағдайда өзіне қол салады. Буллинг ағылшын тілінен аударғанда қорлау, қудалау, мазалау дегенді білдіреді. Буллинг жасаушы мұны күшпен де, сөзбен кемсіту арқылы да жасайды. Осы күні ғаламторда баланың өз өзіне, жақындарына, туыстарына қол жұмсауына итермелейтін ойындар да аз емес. Буллингке ұшыраған адам үмітсіздік пен шарасыздық күйге түседі. Қорыта келе, балаларға «Буллинг» деген не? және «Кибербуллинг» туралы видеороликтер көрсетіп, түсіндірме жұмыстары жүргізілді.

Қатысқандар: 7-11 сынып

Тақырыбы: «Буллинг және кибербуллингтен қалай қорғанамыз?»

Мақсаты: «Интернет желісіндегі шабуыл және одан қорғану. Сонымен қатар мектеп оқушылары арасындағы әлімжеттік және бопсалаудың алдын – алу» бойынша түсінік беру

Қатысқандар: ДТДЖО, мектеп психологы, сынып тәрбиешілер, 7-11 сынып оқушылары.

Нәтижесі: Психологиялық кеңес барысында мектеп оқушыларына «Кибербуллинг туралы біз не білеміз?» «Буллинг кибербуллингтен қалай қорғанамыз?» туралы айтты. *Буллинг дегеніміз* – әлеуметтік желі арқылы танысу арқылы қорқыту, зорлық көрсету, психологиялық шабуыл жасау, түрлі суреттер сұрау арқылы ақша талап ету, әсіресе кәмелеттік жасқа толмаған оқушыларға қауіпті екендігін түсіндіріп айтты. *Мәселен:* Қарым – қатынаста, физикалық, жыныстық қатынас, экономикалық – материалдық буллинг пен вербальді сияқты түрлерін атап өтті. Буллингке ұшыраған адамды – **АНТИБУЛЛИНГ** деп атайтынын да ескертті. *Кибербуллингтің құрбандары:* ұялшак, сезімтал, тұйық, ашуланшак, мазасыз, өзіне сенімді емес, бақытсыз, депрессияға бейім тұратын адамдар ұшырайтынын ескертті.

Кибербуллинг – дегеніміз адамды интернетте, мысалы әлеуметтік желілерде қорлау немесе қудалау екендігі де ескерілді. Буллинг қудалау, қорқыту үшін қолданатын әртүрлі сылтаулары, буллинг белгілері мен сипаттамасы қандай екендігі туралы, нәліктен адамдар бұлай істейтіндігі туралы, егер оқушылар арасында кибербуллингке тап болса, не істеу керек екендігі туралы немесе басқа танысы кибербуллингке ұшыраса, не істеу керек екендігі туралы, оқушылар арасында басқа біреуді онлайн қорласа не болатындығы және кибербуллингтің алдын – алу бойынша кеңес берілді.

5-11 сынып оқушыларына жүргізілген профилактика және психологиялық ағарту жұмыстарын жүргізу мақсатында «Шеңбер бойымен қошемет!», «Сілкін» жаттығулары жүргізілді.

Мақсаты: жағымсыз, негативті сезімдерден ойлардан арылу, өзіне сенімділігін арттыру.

Нәтижесінде: «Шеңбер бойымен қошемет!» тренинг жаттығуында ең алдымен тренинг ережесімен таныстырып алып, топтың жұмыс істеуін қалағалаймын. Топтың эмоционалдық жағдайын бақылап, психологиялық көмек көрсетіліп отырылды, топпен қошемет көрсету барысында оқушылардың арасында жағымды көңіл күй орнап, өзіне сенімділіктері артты.

«Сілкін» жаттығуында адам бойындағы жағымсыз сезімдерден арылу техникасы жасалды. Оқушылар бойларындағы қобалжу, сенімсіздік т.б. негативті сезімдерден арылғандарын, жеңілдеп қалғандарын айтты.

Ұсыныс: оқушылардың өзіне сенімділіктерін арттыру, агрессиядан арылу жолдарын көрсетуде түзете- дамыту жұмыстарын жүргізу.

Зерттелуші топ: 7-10 сынып

Кәмелетке толмағандар арасындағы құқықбұзушылықтың, зорлық- зомбылықтың, қорлаудың, қудалаудың алдын алу жұмыстары. Мақсаты: жастардың құқықтық мәдениетін арттыру және қоғамда этика мен мәдени іс әрекет ережелерін сақтау дағдыларын, нормативтік- құқықтық база туралы білімдерін қалыптастыру. Нәтижесінде: оқушылардың құқықтық мәдениеті артып және қоғамда этика мен мәдени іс әрекет ережелерін сақтау дағдыларын білімдерін қалыптасты. Тренинг барасында жағымды ахуал туып, оқушылар белсенділік таныта білді. 5-11 сынып оқушыларымен «Буллинг, кибербуллинг балалардың әлеуметтік желідегі қауіпсіздігін қамтамасыз ету» тақырыбында оқушыларға видеоролик көрсетілді.

Зерттелуші топ: 7-10 сынып

Кәмелетке толмағандар арасындағы құқықбұзушылықтың, зорлық- зомбылықтың, қорлаудың, қудалаудың алдын алу жұмыстары. Мақсаты: жастардың құқықтық мәдениетін арттыру және қоғамда этика мен мәдени іс әрекет ережелерін сақтау дағдыларын, нормативтік- құқықтық база туралы білімдерін қалыптастыру. Нәтижесінде: оқушылардың құқықтық мәдениеті артып және қоғамда этика мен мәдени іс әрекет ережелерін сақтау дағдыларын білімдерін қалыптасты. Тренинг барасында жағымды ахуал туып, оқушылар белсенділік таныта білді. 5-11 сынып оқушыларымен «Буллинг, кибербуллинг балалардың әлеуметтік желідегі қауіпсіздігін қамтамасыз ету» тақырыбында оқушыларға видеоролик көрсетілді.

Ұйымдастыру- әдістемелік бағыт бойынша атқарылған жұмыстар:

1-сынып ата-аналарымен психологиялық қызмет бойынша жыл бойы жүргізілетін зерттеу жұмыстарына, өткізілетін психологиялық түзету-дамыту сабақтарына ата-аналар рұқсатын алу (№377 бұйрығына сәйкес) бойынша келісім алынды. Мектептегі «Сенім жәшігін», «Сенім телефоны» ұйымдастыру жұмыстары үнемі жұмыс жүргізіліп отырады.

Оқушылардың өзін-өзі бағалауын анықтау мақсатында 6-11 сынып оқушылары арасында «Психикалық күйдің өзіндік бағасы» тесті алынды.

4 сынып оқушыларымен түзету- дамыту сабақтары

«Мен және менің ортам» тренинг сабақ ұйымдастырылды.

Орта буын оқушыларымен «Мейірімділік алаңы» тренинг жаттығуы ұйымдастырылды. Мақсаты: 1. Балаларды адамгершілікке, мейірімділікке, мұқтаж жандарға көмекке келе білуге, өмірде асыл болуға ұмтылуға тәрбиелеу.

2. «Мейірімділік», «сезімталдық», «мейірімділік», «адамгершілік» ұғымдарын меңгеруге, сондай-ақ адамгершілік өзін-өзі тануды дамытуға ықпал ету

Тренинг сабақтарынан оқушылар мыналарды меңгереді: адамгершілікке, мейірімділікке, мұқтаж жандарға көмекке келе білуге, өмірде асыл болуға ұмтылу.

8-11 сынып оқушылары арасында «Реніштер қобдишасы» тренинг жүргізілді.

Мақсаты: өз-өзін ұстай алуға үйрету; басқаларға қиындық туындаған уақытта көмек көрсету мен эмпатияны, яғни қайғысына, қуанышына ортақтасуын дамыту.

Нәтижесінде:

Оқушылармен «Реніштер қобдишасы» жаттығуы жүргізілді. Өз реніштерің бейленеп немесе сөзбен жазу ұсынылды. Кері байланыс жасалып, реніш сезімі азаю үшін не істеуге болатын айтылды.

Талдау: балалар төмендегі формула бойынша шеңбер бойы өз реніштерін айта бастайды:

«Вербальсіз түрде көмек көрсету» жаттығуы, «Оқиға» жаттығуы және ситуациялық жағдаяттан шығу тапсырмалары, «Сенен маған ұнайтыны...» жаттығуы жүргізілді.

Сабақтың рефлексиясы: Мен бұл сабақтан алған тәлімім..., Маған ұнағаны..., Маған ұнамағаны..., Менің естігім, білгім, жасағым келгені... жаттығудың аяқталуын «Шеңбер бойынша қол алысу» арқылы аяқтап, сабақты қорытындылады. Оқушылар сабаққа белсенді қатысып, тренинг жаттығуларынан кейін өздерін жеңіл сезім екендерін білдірді. Көңіл-күйлері көтеріліп, жағымды әсерде қайтты.

Қолданылған диагностикалық әдістемелерді тіркеу формасы

№	Диагностикалық әдістемелердің аттары	Жас ерекшелігі	Негізгі бағыты	Авторлар, дереккөздер
1	Керн-Йирасек тесті	Бастауыш білім алушылар	диагностикалау	
2	«Ұғымдағы объектілердің ұқсастығы мен айырмашылығын айқындау»	Бастауыш білім алушылар	диагностикалау	Д.Б.Эльконин
3	Жасөспірімдер арасындағы мінез құлықтың алдын алу «Ресурс» тесті	жасөспірімдер	диагностикалау	

Найзабекова Меруерт Тынышбековна	психология	2011-2024 ж	18	13	5	Педагог-зерттеуші	11.11.2021 ж	«Ата-аналарды психологиялық-педагогикалық ағартудың ғылыми-әдістемелік негіздері» 80 сағат 29.09.2023 ж	naizabekova79@icloud.com 87716075672

Педагог-психолог: *Maiif* М.Найзабекова